

РЕПУБЛИКА СРБИЈА – ГРАД БЕОГРАД
ГРАДСКА ОПШТИНА ВРАЧАР
ЛОКАЛНИ ОМБУДСМАН

Београд, Његошева 77

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ЗА 2024.ГОДИНУ

Београд, март 2025.године

САДРЖАЈ

1.Уводне напомене.....	3.страна
2.Надлежности.....	5.страна
3.Удружење омбудсмана Србије.....	7.страна
4.Поступање ЛО, рад са грађанима.....	10.страна
5. Остале активности ЛО.....	19.страна
6.Финансирање ЛО.....	21.страна
7.Представљање ЛО у јавности.....	22.страна
8.Равноправност полова.....	23.страна
9. Примери добре праксе.....	24.страна
10. Стање људских права на Врачару.....	25.страна
11.План рада у 2025.години.....	27.страна
Закључно разматрање-резиме.....	28.страна

1. УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Људска безбедност је појам који подразумева заштиту личне безбедности појединца непостајањем индиректних или директних насилних или ненасилних претњи који угрожавају његово свакодневно функционисање. Овај појам обухвата поштовање људских права, постојање добре владавине, могућност образовања и коришћења здравствене заштите. Њен референтни облик су људи и заједнице, не држава. Уколико у држави не би постојала адекватна владавина права, уколико органи јавне власти не би били ограничени и ако немају контролу, апарат такве државе постао би највећа претња појединцу или колективним заједницама по њихову укупну безбедност. Програм за развој УН (УНДП) први пут је у свом Извештају о годишњем развоју, који је објављен 1994. године промовисао нови концепт људске безбедности и окарактерисао га као приступ који је оријентисан на људе, чије су основне компоненте „ослобођеност од страха и оскудице“. Састављена је листа претњи по људску безбедност, а најважније категорије су: економска безбедност, политичка безбедност, здравствена безбедност, безбедност заједнице, лична безбедност, безбедност животне средине и безбедност хране. Да би једна успела држава обезбедила поштовање људских права и све наведене категорије потребне за благостање појединца и заједнице, неопходно је да има владавину права, јасна ограничења и механизме контроле органа власти.

„Људска права и слободе су граница коју једна власт не сме да прекорачи“—Ратко Марковић, Уставно право, Правни факултет Универзитета у Београду, 454. страна.

Институција омбудсмана, односно заштитника грађана или грађанског браниоца је једна од најважнијих институција контроле рада органа власти, где се грађански браниоц појављује на страни грађана као неко ко остварује поштовање њихових права, односно пружа им заштиту у односу на државу. Реч омбудсман у преводу са шведског језика значи пуномоћник или заступник, а ради се о институцији коју је први увео још 1809. године шведски парламент у циљу контроле извршне власти, а која је имала за циљ да спречи да краљ и влада игноришу законе.

Уставом Републике Србије („Службени гласник РС“ број 98/2006 и 115/2021) из 2006. године установљена је институција Заштитника грађана-омбудсмана. У погледу надлежности, Заштитник грађана покрива целу територију Републике Србије, али није надлежан да поступа према судовима, Влади Републике Србије, Народној Скупштини Републике Србије и Председнику Републике Србије.

Институција Локалног омбудсмана у Градској општини Врачар, установљена је први пут 2008. године када је на седници Скупштине Градске општине Врачар која је одржана 24.12.2008. године за прву Локалну омбудсманку изабрала дипломирану правницу Зорку Рунић која је ту функцију обављала у два мандата. Усвојена је и прва *Одлука о заштитнику грађана/грађанки*. Убрзо по истеку другог мандата, за Локалну омбудсманку је 05.07.2019. године изабрана дипломирана правница Јефимија Галић. По истеку њеног мандата, за локалног омбудсмана је 04.10.2024. године изабран дипломирани правник Вујо Грујић.

ГО Врачар је међу првим градским општинама која је установила институцију локалног омбудсмана и која у континуитету има изабраног локалног омбудсмана, чиме

је јасно показано опредељење ГО Врачар у погледу транспарентности и јавности рада, која жели да институционално штити права својих грађана и доприноси владавини права и правној сигурности.

Институција омбудсмана је независна и самостална институција установљена са циљем да промовише добру управу и владавину права, да штити људска права и основне слободе. Локални омбудсман делокруг својих активности и поступања усмерава у складу са овлашћењима одређеним у *Закону о локалној самоуправи, Статуту Градске општине Врачар и Одлуци о локалном омбудсману ГО Врачар*.

Неке општине у Србији су својим Статутима предвиделе могућност установљена заштитника грађана/грађанки и пре него што је то предвиђено у *Закону о локалној самоуправи*, па чак и пре него што је *Уставом Републике Србије* из 2006.године установљена институција Заштитника грађана/грађанки-омбудсмана.

Прва Општина у Србији у којој је почела са радом институција омбудсмана је Бачка Топола кроз *Одлуку о грађанском браниоцу*. Грађански браниоц је назив који је присутан и у теорији и у пракси поред назива Омбудсман и Заштитник грађана.

2. НАДЛЕЖНОСТИ

Законом о локалној самоуправи („Службени гласник РС“ број 129/2007, 83/2014-други Закон, 101/2016-др Закон, 47/2018 и 111/2021-др.Закон) у оквиру поглавља Заштита локалне самоуправе у члану 97 предвиђа се могућност оснивања Локалног омбудсмана. Овај члан прописује да се у јединици локалне самоуправе може установити локални омбудсман који је овлашћен да независно и самостално контролише права грађана, утврђује повреде учињене актима, радњама или нечињењем органа управе и јавних служби, ако се ради о повреди прописа и општих аката јединице локалне самоуправе.

Статутом Градске општине Врачар („Службени лист Града Београда, број 77/19) у члановима од 64 до 66 прописано је да се у општини може установити локални омбудсман који такође може имати и заменика. До сада се у ГО Врачар није десило да осим локалног омбудсмана буде изабран и заменик/заменица. Локални омбудсман је независан орган, самосталан у свом раду и на његов рад нико не сме да утиче. Локални омбудсман се бира на период од 5 година, на предлог 1/3 одборника, већином од укупног броја гласова одборника. Може бити разрешен пре истека мандата на који је изабран ако несавесно и нестручно обавља свој посао, буде осуђен за кривично дело, ако се утврди да се бави се политичким деловањем или другом професионалном делатношћу. Надлежност и овлашћења, начин поступања и избора и престанка дужности локалног омбудсмана и заменика локалног омбудсмана утврђује се Одлуком Скупштине општине.

Важећа *Одлука о локалном омбудсману ГО Врачар („Службени лист Града Београда, бр.88/19)* листу својена је на седници Скупштине Градске општине Врачар која је одржана 30.09.2019. године, да би на седници 4.10.2024. године била усвојена *Одлука о измени одлуке о локалном омбудсману ГО Врачар („Службени лист Града Београда, број 126/24)*. Суштинска измена одлуке односи се на неопходне услове за избор локалног омбудсмана за кога је уведено да као услов мора имати положен правосудни испит и најмање две године радног искуства који су релевантни и од значаја за послове омбудсмана од положеног правосудног испита. Одлука је обухватила и услове за избор заменика локалног омбудсмана, па је за ту функцију предвиђено да мора да има најмање једну годину релевантног правничког искуства од положеног правосудног испита. Претходна одлука није предвиђала положен правосудни испит као услов за избор локалног омбудсмана, већ само одређени број година радног искуства на правним пословима од значаја за послове омбудсмана, тако да се може рећи да је овако измењена одлука поставила захтевније услове за обављање ове функције.

У члану 7 Одлуке предвиђено је да локални омбудсман прати примену међународних стандарда о људским правима, организује и учествује у кампањама за информисање јавности о кључним питањима значајним за остваривање људских права и забрану дискриминације, остварује непосредну сарадњу са другим институцијама омбудсмана и осталим органима и организацијама које се баве заштитом и унапређењем људских права у земљи и иностранству.

Чланом 10. Одлуке одређено је да локални омбудсман штити и унапређује индивидуална и колективна права и интересе грађана када су она повређена појединачним актом, радњом или нечињењем органа општинске управе, јавних служби и установа чији је оснивач Општина. Локални омбудсман не може узети у разматрање захтев за покретање поступак према Скупштини, Већу, председнику Општине, осим уколико у конкретном случају не поступају као другостепени орган у управном поступку.

Чланом 11. Одлуке предвиђено је да локални омбудсман може иницирати измену или допуну Закона и других прописа и општих аката, ако сматра да до повреде права

грађана долази због недостатака у прописима, као и да иницира доношење нових прописа. Локални омбудсман даје мишљење на нацрт прописа или општег акта Општине када се њиме одређују питања која се односе на права и интересе грађана. Локални омбудсман може покренути иницијативу пред Уставним судом за оцену уставности одређених Закона и подзаконских аката, којима се уређују питања од значаја за права и интересе грађана. Локални омбудсман има право да давањем мишљења и савета из својих надлежности делује превентивно у циљу заштите људских права.

Локални омбудсман не може давати изјаве политичке природе.

Као што се види из цитираних чланова *Одлуке*, локални омбудсман осим своје примарне улоге предвиђене у *члану 10 Одлуке*, која значи да штити интересе грађана пред општинском управом има и друге надлежности које за циљ имају подизање свести и нивоа стандарда и очувања људских права, има одређену иницијативу и превентивну улогу, а све наведене надлежности остварује пре свега кроз личну иницијативу.

Медијаторска улога омбудсмана је у последње време једна од најпромовисанијих института када је реч о локалним омбудсменима. Иако омбудсман може упутити на медијацију одређене грађане како би неки свој проблем решили у том поступку са медијаторима, било да се ради о медијаторима који имају само основну обуку за посредовање, комедијаторима или медијаторима са посебним обукама, овде се не мисли на посредовање у смислу *Закона о посредовању и медијацији* („Службени гласник РС бр.18/2005) или *Закона о мирном решавању спорова* („Службени гласник РС“ број 125/200, 104/2009 и 50/2018), већ се ради о томе да Локални омбудсман, у циљу проналажења најбољег решења може појавити у својству посредника између грађана и било ког државног органа без обзира да ли је према њему територијално надлежан и увек обратити са различитим предлозима и активностима у циљу проналажења најбољег решења у границама закона за грађанина. С тим у вези, важно је нагласити да локални омбудсман није институција која нужно утврђује законитост поступања неког органа према грађанину или колективитету, већ у границама опште расположивости у односу на Закон, покушава да пронађе и предложи најбоље могуће појединачно решење, не дирајући у друга права.

Органи општине дужни су да сарађују са локалним омбудсманом, локални омбудсман има право да обави разговор са свим запосленима у општини или члановима Већа, када је то од важности за случај који води.

Чланом 23. Одлуке, локални омбудсман је у обавезан да подноси редован годишњи извештај о свом раду, најкасније до 15. марта за текућу годину, који предаје Скупштини општине. У том смислу се подноси и овај Извештај за 2024.годину, с тим што ће део који се односи на рад са грађанима бити поднет само у односу на период од 04.10.2024. године до краја календарске године, обзиром да је тада изабран нови Локални омбудсман ГО Врачар, а због личне интерпретације самих појединачних случајева. Што се тиче Локалне омбудсманке Јефимије Галић која је ту дужност обављала до 08.07.2024. године биће поднет извештај и о њеним активностима као локалне омбудсманке али не и о поступању са грађанима.

Локални омбудсман је независан орган, који је у свом раду независан и у односу на друге омбудсмане и не налази се у субординарном односу са омбудсменима из виших нивоа власти.

3. УДРУЖЕЊЕ ОМБУДСМАНА СРБИЈЕ

Удружење омбудсмана Србије је добровољно, нестранично и невладино удружење непрофитног карактера основано ради остваривања циљева у области заштите људских мањинских и грађанских права и унапређења институције омбудсмана.

Удружење је основано 08.06.2016.године, првобитно као удружење локалних омбудсмана.

Актуелни председник удружења је Локални омбудсман Града Београда, па је самим тим седиште удружења у Косовској 17, где је и седиште институције Локални омбудсман Града Београда.

Редовни чланови удружења су изабрани локални омбудсмани у својим општинама или градовима, док постоји и могућност да локални омбудсмани којима је истекао мандат остану активни у удружењу као ванредни чланови удружења.

Чланарина за 2024. годину износила је 2000,00 РСД.

Стратешки циљ удружења је доношење јединственог и универзалног Закона о локалним омбудсменима. Овим Законом би била усаглашена јединствена процедура приликом избора локалног омбудсмана у свим јединицама локалне самоуправе, а прописани би били и јединствени услови за избор локалног омбудсмана (на пример, минимум 7 година радног искуства на правним пословима од значаја за рад локалног омбудсмана). Овим предлогом Закона је и предвиђена обавеза свих јединица локалних самоуправа да установе и изаберу свог локалног омбудсмана, а не као што је у *Закону о локалној самоуправи* предвиђа могућност, али не и обавеза да ова институција постоји. Јединствена процедура избора у погледу обавезног конкурса који спроводи Комисија за административно мандатна питања Скупштине ЈЛС, даје на јачању независности и самосталности самог органа.

Иако чланство у самом удружењу није обавезно за било ког изабраног локалног омбудсмана, актуелни Локални омбудсман ГО Врачар, одлучио је да следи пример претходних локалних омбудсманки и приступи удружењу из разлога што се чланством доприноси афирмацији и јачању саме институције омбудсмана и шире се потенцијали међусобне сарадње између омбудсмана. На седници Скупштине удружења омбудсмана, која је одржана 18.11.2024.године, у Врњачкој Бањи, Локални омбудсман ГО Врачар Вујо Грујић, постао је пуноправни редовни члан удружења.

Средства за чланарину обезбеђења су из личних средстава изабраног локалног омбудсмана.

Трошкове смештаја и исхране у хотелу „Цептер“ у трајању од два дана, сносила је мисија ОЕБС-а у Србији. Превоз до Врњачке Бање, Локалног омбудсмана ГО Врачар, обезбедили су Покрајинска заштитница грађана/ки-омбудсманка АП Војводина (полазак) и Локални омбудсман Града Београда (повратак).

Упркос томе што је сврха постојања и рада удружења неупитна, удружење је као такво непрепознатљиво широј јавности.

Не постоји стална подршка и континуитет ажурирања веб презентације удружења на којој су видљиве вести из Октобра месеца 2023. године или коначни омбудсмани који ту функцију више не обављају, не постоји чак информација ни о томе ко је актуелни председник удружења и где је седиште удружења, већ се наводе подаци бивше председнице удружења, нема суштинског ефекта промоције институције омбудсмана, сталних просторија за свакодневни рад, професионалног генералног секретара, а само удружење нема ни толико активности.

То је препознала и мисија ОЕБС-а у Србији која се бави јачањем ове институције, те своју подршку у погледу финансија које су издвајали за разне пројекте и финансирање смештаја локалних омбудсмана приликом одржавања конференција, едукација и редовних седница Скупштине смањује. Из свега наведеног може се закључити да ово удружење није остварило своје циљеве у мери у којој би смо могли бити као чланови удружења задовољни и да су неопходне одређене промене у приступу и даљем раду. Суштински и главни циљ је доношење јединственог Закона о локалним омбудсменима.

Мрежа омбудсмана

Тренутно у 145 локалних самоуправа имамо изабрано 24 локална омбудсмана. У овај број улазе и локални омбудсмани градских општина које нису јединице локалне самоуправе у смислу Закона.

Од већих градова локални омбудсмани су изабрани тј. установљени у Београду, Новом Саду, Нишу, Крагујевцу, Врању, Краљеву, Суботици, Крушевцу...

Од градских општина у Београду, Локални омбудсман је изабран и установљен у градским општинама Врачар, Савски Венац, Стари Град и Вождовац.

У Мрежу омбудсмана убрајају се и Покрајински заштитник грађана-омбудсман АП Војводина и Заштитник грађана (републички омбудсман). Заштитник грађана сарађује са осталим омбудсменима по принципу добровољности и међусобне независности и самосталности у раду али не учествује у раду Удружења омбудсмана Србије.

Локална омбудсманка Града Крагујевца и Локална омбудсманка Града Ниша, следећи могућност која је предвиђена у *Закону о локалној самоуправи* да један омбудсман може бити именован за више локалних самоуправа, на основу међуопштинске сарадње, успоставиле су сарадњу са општинама из своје непосредне близине у оквиру управних округа којима припадају и установиле регионалну канцеларију локалног омбудсмана, чиме шире саму мрежу омбудсмана. На тај начин, Локална омбудсманка Града Крагујевца је надлежна и за поступање по притужбама грађана за општине Рача, Кнић и Аранђеловац, док је Локална омбудсманка Града Ниша надлежна за поступање по притужбама грађана за општину Гацин Хан, а у плану има и потписивање сарадње са општинама које припадају Нишавском округу.

Подршку оваквом приступу и остваривању међуопштинских сарадњи и формирању регионалних канцеларија омбудсмана дало је Министарство за државну управу и локалну самоуправу и Стална конференција Градова и Општина.

Стручно усавршавање

Удружење омбудсмана Србије у оквиру својих активности организује периодично и стручно усавршавање локалних омбудсмана кроз радионице, конференције и семинаре било да је то у организацији самог Удружења уз помоћ мисије ОЕБС-а, било да се ради о организацији неке од канцеларија локалних омбудсмана на које по правилу позив за учешће добијају сви чланови удружења.

Локални омбудсман ГО Врачар Вујо Грујић учествовао је у радионици чији је домаћин била Локална омбудсманка Града Ниша, под називом „холандско-српски дијалог у сусрет Међународном дану људских права“.

Тема ове радионице су били локални и национални омбудсмани у фокусу заштите људских права као и срадања између омбудсмана и органа јавне власти. Предавање и вежбе на ову тему одржали су експерти из институције Националног омбудсмана Холандије. Радионица је трајала од 04.12.2024.године до 06.12.2024.године. Учесници су били смештени у хотелу „NEW CITY“ у Нишу. Средства за смештај и исхрану учесника, као и коришћења свечане сале и сале за састанке обезбедио је организатор. Трошкови превоза до Ниша покривени су из личних средстава изабраног локалног омбудсмана ГО Врачар, за повратну карту аутобуског превозника „Ниш Експрес“.

Локална омбудсманка ГО Врачар Јефимија Галић, која је ту функцију обављала до 08.07.2024.године, учествовала је на семинару у организацији Канцеларија Покрајинског омбудсмана, Локалног омбудсмана Града Крагујевца и Канцеларије Локалног омбудсмана Града Ниша и Републичке агенције за мирно решавање спорова на тему „Радноправни аспекти људских права-теорија и примена“ који је одржан 10.04.2024.године у Палати „Србија“.

4. ПОСТУПАЊЕ ЛОКАЛНОГ ОМБУДСМАНА ГО ВРАЧАР - Рад са грађанима

У периоду од 04.10.2024. године када је изабран и након што је ступио на дужност до 31.12.2024. године Локалном омбудсману ГО Врачар Вују Грујићу обратило се укупно 77 грађана.

Од 77 грађана који су се обратили Локалном омбудсману ГО Врачар, 22 грађана су упућена на Управу ГО Врачар или Управу друге градске општине да поднесу захтев за бесплатну правну помоћ, 17 грађана је поднело притужбу на државне органе, органе других нивоа власти или јавних установа, од тога, троје грађана је поднело притужбу на рад органа Управе Градске општине Врачар, док је двоје грађана од тог броја поднело притужбу ради заштите колективних права. Осталих 38 грађана тражили су само разговор са локалним омбудсманом како би се информисали о неким својим правима или тражили посредовање у решавању својих проблема са државним органом или јавном установом. Од тог броја, петоро грађана је тражило појашњења у вези са извршним поступком и поступањем јавних извршитеља, односно ступање у контакт са запосленима у канцеларији јавног извршитеља.

У наредном делу Извештаја, поштујући начело тајности поступања навешћемо опис ситуација и разлоге из 17 притужби грађана на државне органе, органе других нивоа власти, јавне установе и притужбе на рад органа управе ГО Врачар, односно органе управе других градских општина. Због начела тајности, грађани су означени по броју редоследа притужбе.

Грађанин под редним бројем 1 поднео је притужбу Локалном омбудсману на поступање инвеститора који зида зграду у Млатишуминој улици на Врачару, наводећи да зид зидане зграде у потпуности належе на његов стамбени објект, да истом прети урушавање, али и пожар због запушеног димњака, тражећи инспекцијски надзор комуналног инспектора. Локални омбудсман ГО Врачар је одмах проследио притужбу Одељењу за инспекцијске послове Управе ГО Врачар који је исту на надлежност проследио Секретаријату за надзор, комуникацију и инспекцију градске управе Града Београда уз молбу за хитно поступање. Након извршеног инспекцијског надзора које је обављено у најбржем могућем року проблем је отклоњен што је потврдио и грађанин који је поднео притужбу. Како овде за поступање нису били директно надлежни ни Управа ГО Врачар ни Локални омбудсман ГО Врачар, може се рећи да је дошла до изражаја медијаторска улога омбудсмана, али заслугу за решавање овог конкретног проблема на првом месту носи Одељење за инспекцијске послове Управе ГО Врачар које је успешно указало надлежном градском секретаријату на хитност поступања.

Грађанин под редним бројем 2, обратио се Локалном омбудсману ГО Врачар како би се пожалио на поступање професионалног управника стамбене заједнице зграде у којој живи са рођеном сестром, наводећи да нема средства за измиривање обавезе од 117.000,00 РСД за реконструкцију поткровља и уградњу лифта у укупном износу обзиром да и он и његова рођена сестра живе у населећом стану од 28 квадрата у сутерену, као и да су обоје старости изнад 70 година, да немају услове за пензију и да су обоје на евиденцији ЦЗР као корисници социјалне помоћи и народне кухиње. Даље је навео да му управник зграде прети принудним извршењем које може довести до запленивања стана.

Локални омбудсман ГО Врачар је писмено известио подносиоца притужбе на околности да није надлежан за поступање према стамбеним заједницама обзиром да се не ради о органима општине, да је покушао да посредује у решавању проблема тако што је контактирао управника зграде и фирму која се бави професионалним управљањем али да је добио претеће и увредљиве одговоре адвоката те фирме, након чега га је упутио да обавезно поднесе захтев Одељењу за инспекцијске послове и притужбу на професионалног управника, како би се у инспекцијском надзору утврдило да ли је у конкретном случају испоштована сва законска процедура и да ли је могло доћи до ослобађања од трошкова обзиром да се ради о људима који су на евиденцији ЦЗР. Такође, уколико би дошло до утужења, грађанин је обавештен да се може обратити Управи Градске општине Врачар захтевом за одобравање бесплатне правне помоћи у погледу заступања на суду у складу са *Законом о бесплатној правној помоћи*. Имајући у виду да овакви случајеви иначе нису ретки, Локални омбудсман планира да покрене иницијативу за измену *Закона о становању и одржавању зграда*, у сарадњи са другим омбудсменима и органима, како би се заштитили најтежи социјални случајеви.

Грађанка под редним бројем 3 је као управница стамбене заједнице из реда станара поднела притужбу против надлежног одељења за грађевинске и комуналне послове због тога што није добила грађевинску дозволу за уградњу лифта у својој згради. Иста није искористила право на жалбу на решење које је добила, другостепеном органу, те у овом тренутку нема места за поступање, обзиром да је била дужна да исцрпи сва правна средства која су јој на располагању, као и чињенице да се овде ради о колективном а не појединачном праву. Уместо тога поднела је нови захтев. У случају да на нови захтев не добије одговор у законском року, постоји могућност Локалног омбудсмана према одељењу. Ова притужба се сматра притужбом стамбене заједнице у контексту заштите колективних права.

Грађанка под редним бројем 4 поднела је притужбу Локалном омбудсману са циљем да се над поступањем њене стамбене заједнице у згради у Молеровој улици у којој живи утврди законитост надзиђивања која је довела до запушавања димњака што јој онемогућава грејање на дрва преко шпорета обзиром да живи у сутерену у стану од 25 квадрата са две одрасле особе које имају одређену душевну заосталост, односно ометеност у развоју, који су лишени пословне способности у судском поступку и којима је она стартељ. Навела је да су по националности Горанци али да не сматра да је поступак према њима мотивисан њиховом етничком припадношћу. Локални омбудсман је ову притужбу проследио Одељењу за инспекцијске послове који је исту проследио надлежном градском секретаријату. Локални омбудсман је, на позив грађанке која је поднела притужбу изашао на терен и посетио стан у сутерену у којем живе. Локални омбудсман не сматра да је до евентуалних кршења права дошло због националне припадности породице подносиоца притужбе, али свакако сматра да обзиром да се ради о особама са инвалидитетом да је стамбена заједница, без обзира да ли је прекршила неке прописе или не, могла да покаже више бриге и емпатије за своје комшије.

Епилог у овом предмету још није познат, обзиром да је поступање пренето у 2025. годину.

Грађанин под редним бројем 5 поднео је Локалном омбудсману притужбу на Министарство унутрашњих послова које у судском поступку захтева његово исељење из стана у Симе Игуманова улици који је још као активни полицајац добио на коришћење, Уговором о коришћењу стана, са породицом, током 2010. године. Ради се

особи којој је Уговор о коришћењу стана уз месечну цену закупа од 215 евра истекао још 2015.године, а за који је још тада ресорно министарство одбило да му да могућност откупа стана или продужења Уговора. Исти грађанин је у пензију отишао још 2013. године а на његове молбе да му се омогући наставак коришћења стана обзиром да нема решено стамбено питање, добио је негативне одговоре. Током 2024.године поднео је захтев за коришћење права на бесплатну правну помоћ због исељења коју је у складу са чланом 4 став 2 тачка 13 *Закона о бесплатној правној помоћи* и добио у погледу заступања на суду. Имајући у виду да се ради о особи која има 65 година и тешко болесна у складу са препорукама Министарства правде и YUCOM-а, оваквим особама се увек одобрава правна помоћ у циљу избегавања исељења, у складу са **Европском Конвенцијом о праву на Дом** и другим прописима, невезано за сам правни основ због којег се тужбом тражи исељење. Како Локални омбудсман није надлежан за поступање према државној управи, односно министарствима, оваква притужба се прослеђује Заштитнику грађана (републичком омбудсману) али остаје могућност покушаја посредовања на основу медијаторске улоге омбудсмана у циљу проналажења начина мирног решавања спора, што је пренето у 2025. годину.

Грађанин под редним бројем 6 је инсистирао на умањену ставки из рачуна који се односе на ЈКП „Градско стамбено“. Користећи се начелом сарадње са институцијама према којима омбудсман није надлежан, Локални омбудсман ГО Врачар је посредовао са ЈКП „Инфостан технологије“ са молбом да се размотри захтев грађанина да као служба обједињене наплате интервенишу у ЈКП „Градско стамбено“. Посредовањем је дошло до очекиваног и корисног епилога. До тренутка писања овог извештаја, током Фебруара месеца 2025.године стигла је информација да је спорна ставка коригована.

Како се ради о грађанину који користи нужни смештај као избегло лице који му је доделила ГО Врачар још 2009.године, може се рећи да је овај предмет успешно окончан.

Грађанке под редним бројем 7 и бројем 8 жалиле су се на брза утужења и извршења због дуговања према ЈКП „Инфостан Технологије“ као и на чињеницу да су им рачуни увећани за износ од 9700,00 РСД због ставке која се односи на трошкове адвоката за сачињавање поднеска предлога о извршењу. Користећи *Закон о слободном приступу информација од јавног значаја*, Локални омбудсман ГО Врачар је сачинио листу од 7 питања за које је тражио одговоре од ЈКП-а, пре свега о броју физичких лица који су утужени због дуговања, а према којима су поднесак Предлога за извршење писали ангажовани адвокати какао би након јасног увида у ситуацију, своје мишљење и притужбе проследио Локалном омбудсману Града Београда. Саме грађанке нису спориле своје дуговање већ су се жалиле на необичну брзо утужење и ставку која се односи на трошкове адвоката.

Грађанин под редним бројем 9 жалио се на поступање органа у саставу Дирекције полиције Министарства унутрашњих послова и непоступања Сектора за унутрашњу контролу којој је пријављивао свој случај. Ради се о страном држављанину. Исти је упућен на Заштитника грађана (републички омбудсман) обзиром да је Локални омбудсман у оваквим предметима ненадлежан.

Грађанин под редним бројем 10 поднео је притужбу на поступање службеника ЦЗР Београд-одељење Врачар, незадовољан поступањем у евалуацији случаја око самосталног вршења родитељског права над његовим малолетним дететом у корист његове бивше супруге и мајке детета.

Приликом документације коју је приложио утврђено је да је детету због поступања Тужилаштва и сумње на насиље у породици одређен решењем органа старатељства, колизиони старатељ. Имајући у виду *Конвенцију о правима детета*, овакав предмет се прослеђује Заштитнику грађана (републичком омбудсману) на даље поступање.

Грађанка под редним бројем 11, поднела је притужбу на ЦЗР због наводног „одузимања права на неговатељицу“ (патронажна служба) јер су она и њена кћерка старије и немоћне особе. Тражила је посредовањ у циљу враћања тог права. Случај се решава у 2025. години.

Грађанин под редним бројем 12 је преко ЦЗР Београд-Одељење Врачар, као особа са инвалидитетом, смештена у нужни смештај, тешког материјалног и здравственог стања, Локалном омбудсману послао молбу, да са Управом ГО посредује како би му општина на основу плана о унапређењу социјалне заштите уплатила једнократну финансијку помоћ у износу од 68000,00 РСД. Локални омбудсман је по овом питању од в.д. начелнице управе ГО Врачар добио одговор да тако нешто јесте могуће по Статуту ГО, али да је исплате једнократне финансијске помоћи у циљу побољшања социјалног положаја грађана забранила својим актом Државна ревизорска институција још 2013. године и оставила могућност давања социјалне помоћи само у оквиру социјалних пакета.

Грађанка под редним бројем 13 поднела је притужбу на Комесаријат за избеглице и миграције РС јер јој нису као избеглом лицу омогућили нужни смештај на основу конкурса који је спроводила градска управа током 2018. и 2019.године. Ради се особи која има 76 година, тешког здравственог стања, која живи у неадекватном простору секундарног карактера бескућништва по методологији Републичког завода за статистику Србије која је коришћења приликом пописа становништва и домаћинстава на територији Републике Србије 2022.године,(подруми, гараже, заједничке просторије, напуштене камп приколице...) без могућности одржавања адекватне личне хигијене а који како наводи мора да напусти у јуну месецу. Током решавања овог питања пре свега у смислу медијаторске улоге омбудсмана, до тренутка писања овог извештаја, а имајућу у виду да је притужба поднета последњих дана децембра 2024. године, Локални омбудсман је дошао и до сазнања да надлежно одељење за друштвене делатности Управе, заузело став, да не може овој особи да одобри једнократну помоћ зато што је изгубила статус избеглице. Неспорна је чињеница да због интеграције у друштво и државу у коју су избегле, примањем у држављанство и пријавом пребивалишта, овакви грађани губе статус избеглице, али је зато категорија избеглог лица трајна категорија и на основу овог статуса, а према *Закону о избеглицама*(„Службени гласник РС“ бр. 18/92, „Службени Лист СРЈ“, број 42/2002, и одлука СУС, и „Службени гласник РС“ број 30/2010),овакве особе остварују одређена права. Током месеца Фебруара 2025.године је због овога Локални омбудсман покренуо поступак према Управи ГО Врачар како би се утврдиле чињенице и дали одговори на питања да ли је грађанка подносила захтев, да ли је хтела да поднесе захтев али јој је речено усменим путем да то не чини јер ће бити одбијена и да ли је и са којим разлогом и на основу ког прописа одбијена ако је подносила захтев. Што се тиче питања око нужног смештаја исто ће бити решавано медијаторским путем између Локалног омбудсмана, ЦЗР, Комесаријата за избеглице и Градске управе, а освему ће бити обавештен и републички заштитник грађана.

Грађанка под редним бројем 14 поднела је притужбу на ЈКП „Лисје“ из Новог Сада, комуналног предузећа за погребне услуге, због наводне незаконите кремације њеног покојног сина који је имао пребивалиште на територији ГО Врачар, а који је преминуо у стану у новосадском насељу Бегеч код особе женског пола која се представила као његова невенчана супруга. Након добијања релевантних информација од ЈКП „Лисје“ о томе на основу које Одлуке, другог прописа и на основу ког документа о легитимацији да се ради о невенчаним **супружницима** или другом доказу су извршили ту кремацију а у смислу главног захтева да се дозволи транспорт урне код мајке у Београд, и уколико се не одговори у адекватним роковима притужба ће бити прослеђена Локалној омбудсманки Новог Сада.

Грађанка под редним бројем 15 поднела је притужбу на „ПАО ФОНД“ РС због захтева за враћање средстава због погрешно обрачунатог износа по првобитно доношеном решењу.

Упућена је на Заштитника грађана (републички омбудсман) обзиром да Локални омбудсман није надлежан за поступање у овом случају и да нема могућности за медијацијом.

Грађанка под редним бројем 16 поднела је притужбу на органе Управе ГО Врачар и органе Управе Савски Венац због немогућности добијања права на бесплатну правну помоћ од стране општинских органа због спора са Градом Београдом и одштете због повреда које је задобила падом око необезбеђеног шахта и поломљеног дела тротоара. Ова притужба је поднета 30.12.2024. године. Наиме, у том тренутку ГО Врачар није имала лице овлашћено за поступање по захтевима за бесплатну правну помоћ обзиром да је из Министарства правде усменим путем, неколико дана раније, саопштено да актуелни Локални омбудсман који је био овлашћено лице Управе више не може да поступа по таквим захтевима. Управа градске општине је добила препоруку да хитно реши то питање тако што ће пронаћи нову особу коју ће пријавити за обуку за добијање Дозволе за поступање по захтевима за бесплатну правну помоћ што је и учинила али је даље све на поступању у Министарству правде. Имајући у виду да сваки грађанин Београда, сходно одредби из члана 27 *Закона о бесплатној правној помоћи* може поднети захтев у било којој градској општини ако у општини његовог пребивалишта не постоји лице које поступа по захтева, сходно супсидијарној надлежности, Локални омбудсман ГО Врачар је упутио грађанку у Управу ГО Савски Венац али су у истој одбили да јој пруже услуге са образложењем да се свако јавља у своју општину, не схватајући суштину да градске општине нису јединица локалне самоуправе већ да се као јлс препознаје Град Београд.

Грађанин под редним бројем 17 поднео је у својству законског заступника једног удружења које баштини културу и традицију ромског народа у Београду, притужбу због немогућности коришћења простора тог удружења у ул. Господара Вучића, део који припада ГО Врачар, од стране припадника такође ромске националности тражећи њихово иселење. Како је ГО Врачар ненадлежна за одлучивање о иселењу у оваквим ситуацијама јер се не може са сигурношћу рећи да се ради о беспаврном уселењу, овај грађанин је упућен на судски поступак, док општина Врачар и Град Београд, евентуално могу покушати, без законске обавезе, да пронађу простор за рад тог удружења

Локални омбудсман ГО Врачар је по ступању на дужност обавио разговор са начелником одељења за инспекцијске послове Управе ГО Врачар, и начелником одељења за друштвене делатности, те надлежним ресорним члановима Већа ГО Врачар а како би се упознао са радом ових одељења и поступања према грађанима. Састанак је обављен у сали Већа ГО Врачар.

Локални омбудсман ГО Врачар је иницирао посету народној кухињи на Врачару у наредном периоду заједно са чланом Већа, који је задужен за социјалну заштиту, како би се упознао са потребама грађана и функционисањем кухиње.

Од начелника Одељења за друштвене делатности Управе ГО Врачар, затражена је информација о броју особа са Врачара који су сахрањени о трошку ГО укључујући и број особа за које је одбијен захтев. Добијена је информација да је током 2023. године поступано по 11 захтева од ЈКП „Погребне услуге Београд“ за финансирање трошкова сахране лица који немају сроднике, а да је за троје лица одбијен захтев јер је утврђено да имају крвне сроднике односно ванбрачног партнера. Наравно, ради се о лицима која су имала одређено неко право на основу неког акта којим су се легитимисали као ванбрачни супружници. Имајући у виду чињеницу да ванбрачни партнер није законски наследник и да не може остварити одређена права на основу **Закона о наслеђивању**(„Службени гласник РС“ број 46/95, 101/2003, одлука УСРС и 6/2015) као сродници, Локални омбудсман ГО Врачар сматра да није праведно да исти сnose терет сахране уколико има законских наследника, већ да рачун треба да иде на терет законских наследника након правоснажности Решења о наслеђивању и да је у том смислу Одлуке ЈКП-а неопходно мењати.

У сарадњи између ГО Врачар и ЈКП у Београду које је надлежно за погребне услуге, Секретаријатом за комуналне делатности градске управе и Локалним омбудсманом Града Београда, Локални омбудсман ГО Врачар ће током 2025.године покренути иницијативу којом ће се испитати законске могућности промене ове одлуке тако да не буду у супротности за **Породичним Законом**(„Службени гласник РС број 18/2005, 72/2011,- други Закон и 6/2015) и **Уставом Републике Србије**.Такође, уколико покојник није имао крвних сродника већ само ванбрачног партнера, а утврди се да тај ванбрачни партнер нема финансијских могућности да изврши сахрану, такве трошкове неопходно је да сноси сам ЈКП нарочито уколико покојнике сахрањује у колективне гробнице.

Локални омбудсман ГО Врачар је од начелника Одељења за инспекцијске послове ГО Врачар, затражио податак о висини таксе за жалбу на првостепено решење које донесе Одељење за инспекцијске послове и добио податак да се жалба таксира износом од 470,00 РСД. Овако одређена висина таксе по мишљењу Локалног омбудсмана ГО Врачар је симболична и омогућава свакоме ко није задовољан првостепеним решењем и сматра да су му права повређена у истом, да је решење донето незаконито, да поднесе Жалбу другостепеном органу у управном поступку и не захтева укидање или промену.

Сарадња са институцијама према којима локални омбудсман нема надлежност

Дана 22.Новембра,2024 године, Локални омбудсман ГО Врачар је заједно са чланом Већа Градске општине Врачар задуженим за социјалну заштиту и запосленим Управе

Градске општине Врачар у Одељењу за општу управу и заједничке послове који у име општине Врачар врши надзор над радом кухиње и броју следовања, обишао народну кухињу на Врачару. Простор за рад народне кухиње обезбедила је ГО Врачар. О томе ко има право да се храни у народној кухињи одлучује месно надлежно одељење Градског центра за социјални рад, финансијска средства обезбеђује Град Београд, контролу над радом кухиње и простор за њен рад врши општина. Право да се хране у народној кухињи имају особе које су носиоци права тзв. решењем о кухињи и њихови чланови породица. Подразумева се да су сви носиоци права и корисници социјалне помоћи. Један оброк садржи једну векну хлеба, једну кутлачу куваног јела, једно јаје, паштету, чашицу јогурта, воћку и кондитор. На Врачару је на дан 22. Новембра, 2024. године постојало 29 носиоца права који су могли да преузму укупно 55 obroka.

Запослени у Управи Градске општине Врачар који врши контролу над радом кухиње указао је Локалном омбудсману ГО Врачар на то да једна корисница која је носилац права на кухињу и мајка седморо деце добија оброке за само своје четворо деце. Разлог томе је била, погрешна пертпоставка службеног лица ЦЗР-а, да се прописи за популационе афирмативне мере које се ограничавају на максимално четворо деце због става Светске здравствене организације да свако пето и наредно дете представља ризик по здравље мајке, примењују и на социјалне мере. Овакво погрешно тумачење имало је за последицу да троје деце немају своје дневно следовање из народне кухиње. На основу начела сарадње омбудсмана са институцијама и органима према којима нема надлежност, Локлани омбудсман ГО Врачар је контактирао са службеницима ЦЗР у Београду Одељење Врачар и указао на овај проблем. Ову примедбу Локалног омбудсмана су службеници ЦЗР Београд, Одељење Врачар одмах уважили и већ за децембар месец уврстили додатна три obroka тако да се од децембра у народној кухињи на Врачару испоручује 58 obroka. Треба напоменути да месно одељење ЦЗР у Београду на Врачару има одличну сарадњу са Локалним омбудсманом ГО Врачар и по свим осталим питањима и појединачним случајевима те ЦЗР представља свакако пример најбоље могуће сарадње.

Локални омбудсман ГО Врачар је због одређеног броја притужби грађана и грађанки на брзо утужење од стране ЈКП „Инфостан Технологије“ и извршење као и наметање обавезе плаћања трошкова за ангажоване адвокате-пуномоћнике који су састављали поднеске предлога за извршење у одређеном износу по важећој адвокатској тарифи, који варира у распону од 5400,00 РСД до 9700,00 РСД, у зависности од висине дуга и времена важења АТ. Користећи се одредбама из *Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја* („Службени гласник Р број 120/2004, 54/2007, 104/200, 36/2010 и 105/2021), а како би утврдио реално стање по овим питањима, сачинио листу од седам питања које је упитио директору ЈКП „Инфостан технологије“. Између осталог најважнија питања која су се односила на ову ситуацију су:

1. Колико је грађана (физичких лица) корисника услуга ЈКП за обједињену наплату добило опомене због неизмирених обавеза у периоду од 01.01.2024. године до 31.10.2024. године?
2. Колико је грађана физичких лица предато на извршење сходно важећем *Закону о извршењу и обезбеђењу* тј. одредбама члана 3 става 3 Закона у истом периоду?
3. Да ли је за потребе извршног поступка ЈКП „Инфостан Технологије“ ангажовао током 2023. и 2024. године регистроване адвокате као приватна лица или то представља задужене унутрашње правне службе?

4. Да ли ЈКП „Инфостан Технологије“ има запослене дипломиране правнике са положеним правосудним испитом? Ако је одговор „да“ колико има таквих службеника?

Пре него што наставимо даљи извештај по овој теми ваља напоменути да је сходно члану 3. ставу 3. важећег **Закона о извршењу и обезбеђењу**(„Службени гласник РС“ бр.106/2015 и 106/2016-аутентично тумачење, 54/2019, 9/2020-аутентично тумачење и 10/2023-други закон) за одлучивање по комуналним дуговима надлежан јавни извршитељ. Ова одредба, сама по себи је добра за извршног дужника по комуналним услугама, уколико, наравно, дуг заиста и постоји, јер су трошкови за јавног извршитеља у овим случајевима далеко мањи од судских трошкова уколико би о њима одлучивао суд. Наравно, у случају да у овим дуговањима постоји нешто спорно, рецимо неевидентираних или дупле уплате или дуг се сам дуг уопште спори, односно дошло је до његове застарелости, извршни дужник има могућност да приговором уђе у првостепени судски поступак у парничном поступку у коме се даље управо по правилима парничног поступка утврђује постојање дуга и доноси се првостепена Пресуда после које опет постоји могућност жалбе Вишем суду.

ЈКП „Инфостан технологије“ је у законском року и врло прецизно одговорио на постављена питања. Опоменуто је 97.275 физичких лица, што значи да се ради о људима који услуге обједињене наплате користе за потребе становања, од чега је у траженом периоду на извршење предлогом дато 22.161. лице. За потребе извршног поступка потврђено је да су ангажовани адвокати док су судски поступци углавном поверени Правобранилаштву Града Београда. У ЈКП-у јесте запослено шест запослених правника за положеним правосудним испитом али да исти због обимног посла у погледу припреме документације нису у могућности нити да се баве заступањем **предузећа** већ непосредно сарађују са пуномоћницима који су ангажовани сходно Закону о јавним набавкама. Наведено је и да се закључно са 31.10.2024. године води **укупно 5802 судских поступака** са физичким лицима укључујући и ожалбене пресуде по којима до тада није одлучено.

Одговори на постављена питања јасно указују да нема ничег незаконитог у поступању ЈКП „Инфостан технологије“. Ипак, поставља се питање да ли је неопходно да поднеске предлога за извршење састављају адвокати као пуномоћници, чиме се грађани додатно финансијски оптерећују за одређен износ или то могу учинити и сами запослени у ЈКП-у који не морају нужно за те потребе имати ни правосудни испит. ЈКП у случају да нема кадровског капацитета увек може ангажовати и запослити неопходан број људи, а сама чињеница да је одговором потврђено да запослени у правној служби спремају документацију и сарађују са пуномоћницима тако што им исту прослеђују јасно указује на то да имају могућност да по појединачном предмету и сами саставе поднесак предлога за извршење.

Како Локални омбудсман ГО Врачар није надлежан за постпање и доношење препорука према ЈКП „Инфостан технологије“, али може личном иницијативом истражити сваку појаву ради евентуалне измене одређених прописа, своје стручно мишљење по овом питању као и могућностима, током 2025.године проследиће Секретаријату за комуналне делатности Градске управе Града Београда, ЈКП-у „Инфостан Технологије“ и Локалном омбудсману ГО Београда.

Треба истаћи то да је ЈКП „Инфостан технологије“ пример добре сарадње, обзиром да запослени одговарају у веома кратком року Локалном омбудсману ГО Врачар на свако питање које има за циљ посредовање између појединачних случајева грађана и ЈКП-а за обједињену наплату.

Локални омбудсман ГО Врачар сарађује и са другим институцијама и органима према којима нема надлежност, а који су описани у претходном одељку код појединачних случајева грађана.

Локална омбудсманка ГО Врачар Јефимија Галић, којој је констатован истек мандата Јула 2024.године, је у Фебруару месецу 2024.године на молбу Покрајинске заштитнице грађана-омбудсманке АП Војводина, упутила допис Дому за незбринуту децу и омладину „Драгутин Филиповић-Јуса“ чије је седиште са смештајем за незбринуту децу на територији ГО Врачар у ул. Радослава Грујића 17, а чији је оснивач Град Београд, са молбом за смештај двоје деце без родитељског старања, са потешкоћама у развоју. Одговор из Дома је нажалост био негативан, а као разлог су наведени детаљи техничке и административне приорде као и сам капацитет смештаја којим располаже Дом.

На крају, деца су збрината у установи сличног карактера на територији АП Војводина.

5. ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ ЛОКАЛНОГ ОМБУДСМАНА

Локални омбудсман ГО Врачар Вујо Грујић, организовао је 26.11.2024. године у свечаној сали Градске општине Врачар трибину на тему „Закон о бесплатној правној помоћи-5 година примене и праксе“. У оквиру трибине су се као учесници обратили и високи функционер и представник Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог, Локална омбудсманка Града Крагујевца, представнице Адвокатске коморе Србије које су учествовале у изради Закона о бесплатној правној помоћи, један адвокат пружалац бесплатне правне помоћи који је изнео своја искуства и прва корисница права на бесплатну правну помоћ на Врачару, која је поделила своја искуства и утиске када је у питању коришћење овог права.

Трибини су такође и присуствовали в.д. директорка Завода за васпитање деце и омладине Града Београда, члан Већа ГО Врачар, као и представнице НВО „Женски аутономни центар“. Промовисана је и кампања Министарства правде и Министарства за државну управу и локалну самоуправу „Имаш право“ која позива грађане да остваре своје право на бесплатну правну помоћ.

Учесници на трибини су размотрили све аспекте примене *Закона о бесплатној правној помоћи* („Службени гласник РС“ бр.87/2018) и друге подзаконске акте у односу на тај Закон. Ко има право да добије бесплатну правну помоћ одређено је чланом 4 у ставу 1 ставу 2 и 13 тачака у којима се дефинишу угрожене категорије становништва које имају право на коришћење овог института без обзира на њихову имовину или приходе. Бесплатна правна помоћ се састоји у давању савета, писању поднесака и заступања на суду. Свака општина односно јединица локалне самоуправе по Закону мора имати лице које је овлашћено за поступање по захтевима за бесплатну правну помоћ грађана и које је то овлашћење добило посебним решењем о дозволи Министарства правде. Уколико такво лице има и положен правосудни испит, у складу са чланом 85 став 2 важећег *Закона о парничном поступку* може се као и сваки регистровани пружалац бесплатне правне помоћи појављивати у својству пуномоћника пред судовима у парничним и ванпарничним поступцима. Подношење ванредног правног лека ревизија и заступање у прекршајним и кривичним поступцима по Закону могу вршити само адвокати и у том случају се Решењем на основу података које доставља Адвокатска комора Србије одређује адвокат пружалац бесплатне правне помоћи који се по коначности предмета исплаћује на основу тарифних бројева у *Уредби о тарифи за бесплатну правну помоћ* („Службени гласник РС“ број 74/2019). Ради се о симболичним надокнадама из *Уредбе*. Циљ Закона је да се свакоме омогући једнак приступ правди. Тарифни бројеви који се налазе у самој *Уредби* су уједно и правне ствари за које се одобрава бесплатна правна помоћ уз управни поступак који није могуће исплатити и који се ради потпуно бесплатно.

Учесници су оценили да је неопходно допунити Закон на тај начин што ће се одредити и могућност да се корисницима надокнаде и судски трошкови у смислу вештачења уколико им суд не одобри сиромашко право. Такође, велики проблем настаје што значајан број општина упркос законској обавези нема лице које је одређено за поступање по захтевима за бесплатну правну помоћ. У градским општинама у Београду посебно настаје проблем, што, иако Закон препознаје Град Београд као ЈЛС, а не градске општине, уколико подносилац захтева за бесплатну правну помоћ нема лице у својој општини пребивалишта којој се може обратити, друге градске општине

избегавају да им пружи бесплатну правну помоћ иако су у обавези да то учине. Подсетићемо на случај Грађанке под редним бројем 16 у одељку који се односи на рад са грађанима којој то право није омогућено у другој градској општини чак јој није ни дат образац да поднесе захтев, са образложењем да то ради свако у својој општини што никако није тачно.

Локални омбудсман ГО Врачар Вујо Грујић је пре избора на ту функцију био неколико година пружалац бесплатне правне помоћи и лице овлашћено за поступање по захтевима за бесплатну правну помоћ са дозволом Министарства правде са искуством судског заступања где је успео да издејствује одбијање два тужбена захтева јавних установа према грађанима. Примећен је и тренд у другим општинама у Србији да се пружаоци бесплатне правне помоћи бирају за Локалног омбудсмана. Ово само говори о томе да су сличности између овог института и институције омбудсмана такви да је непосредан контакт и рад са грађанима и усредсређеност на њихов проблем од кључног значаја за успех у раду и остваривање њиховог права. У 13 категорија које представљају рањиве групе из члана 4 став 2 *Закона о бесплатној правној помоћи* спадају и особе које су погођене насиљем у породици, особе са инвалидитетом, малолетна деца о чијем се праву или обавези одлучује, жртве трговине људима, особе које су погођене принудним исељењем... Све ове категорије за помоћ могу се обратити како служби за бесплатну правну помоћ тако и оланом омбудсману.

Међународни Дан људских права

Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог, обележило је свечаним програмом у Југословенској кинотеци, 10. Децембар, **Међународни Дан људских права**, под слоганом, „слободни и једнаки у достојанственој Србији“. Овај датум се обележава у знак сећања на датум када је 10. Децембра, 1948. године, Генерална Асамблеја УН, усвојила Универзалну декларацију о људским правима. Локални омбудсман ГО Врачар присуствовао је свечаности поводом прославе овог Дана. Свечаности су присуствовали и други локални омбудсмани.

Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог је препознало важност постојања јаке институције омбудсмана и уз министарство за државну управу и локалну самоуправу у континуитету ради на промоцији и јачању ове институције.

Скупштина УОС у ГО Врачар, 21.02.2024.

Локална омбудсманка ГО Врачар Јефимија Галић била је домаћин УОС за потребе одржавање седнице Скупштине Удружења омбудсмана Србије. Седница је одржана 21. Фебруара, 2024. године у свечаној сали ГО Врачар, Његошева 77, Београд.

6. ФИНАНСИРАЊЕ ЛОКАЛНОГ ОМБУДСМАНА

Средства за рад Локалног омбудсмана ГО Врачар обезбеђена су у Буџету ГО Врачар. Локални омбудсман нема изабраног заменика, док техничко административне послове из делокруга рада обавља запослена у Одељењу за Скупштинске послове Управе ГО Врачар и који тај посао по потреби ради истовремено и за друга изабрана лица. Простор за рад са неопходним техничким средствима је обезбеђен у управној згради ГО Врачар у Београду, Његошева 77. Предвиђена средства из унапред донетог трогодишњег финансијског плана углавном покривају месечну зараду лица које обавља функцију Локалног омбудсмана. Локални омбудсман ГО Врачар се у свим аспектима рада води начелом штедње и економичности.

7. ПРЕДСТАВЉАЊЕ ЛОКАЛНОГ ОМБУДСМАНА У ЈАВНОСТИ

На интернет презентацији ГО Врачар у одељку јавност рада, налазе се и основне информације о томе ко је лице које обавља функцију локалног омбудсмана, постојању и надлежностима локалног омбудсмана као и образац притужбе.

На насловној страни презентације ГО Врачар објављују се информације о догађајима у организацији Локалног омбудсмана.

Локални омбудсман ГО Врачар Вујо Грујић преко свог верификованог инстаграм налога и канала на друштвеној мрежи „ВИБЕР“ обавештава јавност о својим активностима као локалног омбудсмана.

Током 2024. године Локални обудсман ГО Врачар није имао забележена гостовања у емисијама или интервјуе у штампаним медијима.

8. РАВНОПРАВНОСТ ПОЛОВА

„Однос између жене и мушкарца је основни однос који се налази у самој основи читаве друштвене структуре. Закон може много да учини како би поставио жену на заслужено место, потпуно равноправну са мушкарцем, укључујући и право гласа, право поседовања и коришћења својине и право да се бави сваким занимањем које пожели под истим условима као и мушкарац“ - Теодор Рузвелт, председник САД (1901-1909).

Еволуција права жена са коначним циљем да у сваком аспекту живота постоји равноправност полова започела је давањем права гласа особама женског пола и правом на образовање. Право гласа за жене када је у питању Република Србија, било је потврђено 1941. године у документима Врховног штаба Народноослободилачких партизанских одреда. То право је први пут искоришћено након Другог светског рата на изборима за Уставотворну Скупштину у Новембру, 1945. године, када су право гласа добили сви мушкарци и жене са навршених 18 година живота. Формално, ово право је признато 11. Аугуста, 1945. године тадашњим *Законом о бирачким списковима* **Интересантно** је да су се исте године за право гласа избориле и жене у Француској и Италији. Устав Федеративне Народне Републике Југославије, донешен у Јануару месецу 1946. године, изједначио је мушкарце и жене у свим областима државног, привредног, друштвеног и политичког живота. Много пре ових дешавања, у Србији је Указом Кнеза Михаила, 11. Јуна, 1842. године одобрено школовање жена. Ваља напоменути да је Драга Љочић постала прва жена у Србији која је постала лекар и то само 15 година након прве жене лекара у свету. Ипак, јасно да је доступност образовања за жене у том периоду била ограничена и да је у многоме зависила од њиховог окружења. Тек потпуним изједначавањем свих права мушкараца и жена у свим сферама дошло се и до тога да већи број жена има лакши приступ образовању и тржишту рада. На тај начин оне не само да могу да се школују већ учествују и у научно-истраживачким активностима. Резултат оваквог приступа је да је и сам животни век жена порастао у просеку, а цело друштво је и економски богатије.

У Републици Србији последњих година донет је сет закона и прописа који за циљ имају равноправност полова и искорењивање сваког вида дискриминације по том питању. Донети закони попут *Закона о забрани дискриминације* („Службени гласник РС“, бр. 22/2009 и 52/2021) са изменама и допунама Закона, *Закона о спречавању насиља о породици* („Службени гласник РС“ бр. 94/2016 и 10/2023-други закон), *Закона о родној равноправности* („Службени гласник РС“ бр. 55/2021) као и Стратегије за родну равноправност за период од 2021. до 2030. године („Службени гласник РС“ број 103 од 4.11.2021. године) значајно су допринели равноправности полова.

Према *Извештају о стању јавне безбедности* који је ПС Врачар доставила ГО Врачар, за 2024. годину, није извршено ниједно кривично дело са смртном последицом када је у питању насиље у породици на територији ГО Врачар, што указује на то да током 2024. године на територији ГО Врачар није било фемицида.

У 25 случајева изречена је хитна мера привременог удаљења из стана, што се изриче само у случајева када постоји висок ризик по питању последица због учињеног насиља у породици у стану у ком су извршиоци насиља и жртве становали заједно.

ГО Врачар у свему прати стандарде родне равноправности и равноправности полова.

Вујо Грујић је прва особа мушког пола, након две особе женског пола, која је изабрана за Локланог омбудсмана ГО Врачар.

9. ПРИМЕРИ ДОБРЕ ПРАКСЕ

Као примере најбоље сарадње са Локалним омбудсманом, Локални омбудсман Градске општине Врачар наводи Одељење за инспекцијске послове Управе ГО Врачар запосленог у Одељењу за општу управу и заједничке послове намештеника који је задужен за контролу рада народне кухиње и Секретара Скупштине ГО Врачар.

Одељење за инспекцијске послове Управе ГО у најбржем могућем периоду одговара на све захтеве грађана које му проследи Локални омбудсман, а у случају да је Управа ГО ненадлежна по неком питању одмах прослеђује у надлежном Секретаријату градске управе. Ово Одељење пружа сву неопходну потпору и помоћ у раду Локалном омбудсману и одговара на сваку молбу и постављено питање. Имајући у виду да је током 2022. и 2023. године од стране грађана поднет одређен број притужби на рад овог одељења, да је током 2022. године Локална омбудсманка ГО Врачар доносила и Препоруке и утврђивала неправилност у поступању одељења, а да током 2024. године није било ниједне суштинске примедбе на рад одељења већ су исте прослеђене на поступање надлежном секретаријату у градској управи, јасно је да помак у раду поступању са грађанима од стране овог одељења евидентан.

Запослени у Одељењу за општу управу и заједничке послове Управе ГО Врачар, овлашћен да испред општине контролише рад народне кухиње је указао Локалном омбудсману на неправилности приликом одређивања броја obroka за 29 носиоца права. Захваљујући његовом залагању, Локални омбудсман ГО Врачар је могао да интервенише у месном надлежном одељењу ЦЗР-а да једна мајка седморо деце добије obroke са сву своју децу а не само за четворо, као што је то био првобитно случај. Исправљање ове грешке Локални омбудсман ГО Врачар сматра најбољим резултатом у 2024. години, за кратак временски период. Овај запослени је такође указао и на најтеже појединачне ситуације корисника народне кухиње на Врачару, обзиром да је као дугогодишњи контролор рада остварио и лични однос са корисницима.

Секретар Скупштине ГО Врачар у свему пружа потпору у раду Локалном омбудсману ГО Врачар. Решењем Локалног омбудсмана, Секретар ГО Врачар је именован за лице које овлашћено за поступање по захтевима за приступ информацијама од јавног значаја у име Локалног омбудсмана ГО Врачар.

Од институција према којима локални омбудсман нема надлежност као пример добре сарадње наводе се ЦЗР у Београду Одељење Врачар и ЈКП „Инфостан технологије“ због брзих и прецизних реакција на сваки упит од стране Локалног омбудсмана ГО Врачар у решавања појединачних питања грађана.

10. СТАЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА НА ВРАЧАРУ

Стање људских права на Врачару је суштински исто и у нивоу поштовања људских права на целој територији Србије. Локални омбудсман ГО Врачар не би давао оцену стања људских права у овом тренутку. Ипак, кроз број захтева који је упућен служби за бесплатну правну због принудних исељења током 2024. године, јасно је да одређен број људи има проблем при остваривању свог права на становање. Овде се не мисли на хабитацију у смислу права малолетног детета и родитеља који самостално врши родитељско право да станују у некретнини која је у власништву другог родитеља, већ на становање одраслих људи или њихове малолетне или одрасле деце и унука који су у ситуацију принудног исељења дошли након правоснажне судске пресуде. Стављањем ван снаге, односно укидањем највећег дела *Уредбе о решавању стамбених потреба изабраних, постављених и запослених лица код корисника средстава у државној својини* („Службени гласник РС, број 102/2010, 117/2012-одлука УС и 104/2016-други Закон) чиме је дошло до онемогућавања откупа стана који су запослени добили на коришћење уз надокнаду, односно остављена је могућност да се стан купи само по тржишној цени на максимални период отплате од 20 година, дошло се до таквих ситуација да државни органи судским путем траже исељење управо оних људи којима су претходно сами дали некретнину за становање на коришћење, са или без могућности откупа, а који сви до једног немају решено стамбено питање, док не постоји више могућност ни продужавања закупа. Могућност куповине стана по тржишној цени не значи пуно, на рок отплате од 20 година, јер те особе углавном, имају преко 55 година живота. Најчешће, ради се о тзв. обичним људима, просечним грађанима који су били запослени као службеници по министарствима, установама и слично (полицајци, обични службеници, здравствени радници, цивилна лица у војсци...) и у веома малом броју се ради о изабраним и постављеним лицима. Веома хладни одговори од стране државних органа приликом позивања на мирно решење спора или молби да пристану на прекид поступка и њихово упућивање на Центар за социјални рад не доприносе решавању ситуације, напротив, код тих људи ствара огорченост и неповерење у сопствену државу, док целом друштву прети стварање читавих тешких социјалних случајева. Уколико би у неким изузетним случајевима и постојала могућност утврђивања права на откуп по правилима ванпарничног поступка, поставља се питање да ли су грађани тога свесни и ако јесу да ли имају воље и средстава за дуготрајан судски поступак. Такође, поједине одредбе *Закона о становању и одржавању зграда* („Службени гласник РС, бр. 104/2016 и 9/2020-други закон) могу бити крајње проблематичне и ризичне по људе који су погођени тешким сиромаштвом и њихову егзистенцију. Овако донешени, односно промењени прописи, не доприносе правној сигурности јер мењају „правила игре“ самим тим и планове грађана који су по једном поступку започели одређену ствар, до чега вероватно не би дошло да су знали да ће у том правцу доћи до промена.

Вршњачко насиље је проблем који је присутан у целој држави па тако и на територији ГО Врачар на којој функционише шест основних и три средње и једна музичка школа са основним и средњим нивоом образовања.

Овај проблем решив је континуираном и упорном едукацијом родитеља и њихове деце о овом проблему.

Особе са инвалидитетом заштићене су добрим нормативним оквиром и прописима, забрањена је свака дискриминација, донет је и *Закон о забрани дискриминације особа са инвалидитетом* („Службени гласник РС“ број 33/2006 и 13/2016).

Питање поштовања њихових права је од суштинског значаја за њихов положај у друштву. Предрасуде и стереотипи према особама са инвалидитетом доводе до дискриминације, нарочито жене са инвалидитетом, које на тај начин бивају двоструко маргинализоване због свог родног идентитета, нарочито ако се уз све проблеме са којима се сусрећу одлуче и за родитељство. Један о њихових највећих проблема је запошљавање. Иако постоји нормирана обавеза државних институција да запосле одређени проценат особа са инвалидитетом, многе се пре одлучују да плаћају пенале него да то учине. Локални омбудсман ГО Врачар такође примећује да постоји доста административних баријера које отежавају и успоравају да особе са инвалидитетом дођу до неког свог права.

Ипак, сама дискриминација особа са инвалидитетом и небрига за њихов положај долази далеко више од друштва и њиховог окружења него од саме државе.

ГО Врачар је општина која у потпуности поштује сва права особа са инвалидитетом и системски решава њихова питања што је започето још 2004.године када је формиран Савет са решавање особа са инвалидитетом.

У саставу Управе ГО Врачар функционише Канцеларија за особе са инвалидитетом која обавља послове који имају за циљ унапређење положаја са инвалидитетом са пребивалиштем на територији ГО Врачар. У делокруг рада канцеларије спадају пружање подршке предлагањем уклањања физичких баријера и комуникацијско-информационих баријераи друге активности које имају за циљ побољшање положаја особа са инвалидитетом. Главни пројекти које спроводи Канцеларија су приступачност и запошљавање особа са инвалидитетом-јавни рад. Ови пројекти су предвиђени у *Стратегији за унапређење приступачности ГО Врачар за период од 2018. до 2025.године.*

ГО Врачар је добила награду од Заштитника грађана (републичког омбудсмана) 2021. године за иновативна решења у области унапређења информација и комуникација.

11. ПЛАН РАДА У 2025.ГОДИНИ

У 2025.години план је да се до краја првог квартала реше и заврши поступање по свим притужбама односно обраћањима грађана који су пренети из 2024.године. Локални омбудсман ГО Врачар ће два дана у недељи посветити пријему и разговорима са грађанима, док ће остале дане посветити решавању тих проблема. Планиране су трибине које ће едуковати грађане о свакодневним важним правним питањима од значаја за живот грађана. У плану је велика трибина на тему вршњачког насиља у суорганизацији са Покрајинском заштитницом грађана-омбудсманком АП Војводина. Радиће се на тешњој сарадњи и повезивању са другим омбудсманима, а у плану су и заједнички пројекти и акције са Локалном омбудсманком Града Крагујевца. Од сарадње са институцијама према којима омбудсман није надлежан, планирано је да се успостави сарадња са Заводом за васпитање деце и омладине Града Београда у погледу превенције вршњачког насиља и пројеката рехабилитације деце са изеченом мером. Локални омбудсман ће посебну пажњу посветити испитивању ефеката свих релевантних прописа од значаја за живот грађана. С тим у вези, пратиће се ефекти локалних прописа, одлука и планова који су од посебног значаја за грађане Врачар, као и рад и поступање сваког одељења у саставу Управе.

Локални омбудсман ГО Врачар аплицирао је за учење српског знаковног језика у Градској организацији глувих Београда.

ЗАКЉУЧНО РАЗМАТРАЊЕ-РЕЗИМЕ

Као што смо већ рекли у самом уводу, израз омбудсман је шведски израз. Он означава заступника или пуномоћника грађана, али се исто тако сматра и „особом која има слуха за народ“. То значи да особа која обавља ову функцију мора имати стрпљења појединачно за сваку особу која затражи пријем и жели да изложи свој проблем, без обзира да ли за тај проблем надлежан. Неретко, грађани се везују са особу која обавља ову функцију, у њој виде осолонац, што, иако у први мах делује као добро, може довести и до разочарења ако не постоји основ нити могућност да њихов проблем буде решен. Из тог разлога је важно да омбудсман буде реалан и објективан и да ради у границама својих прописа из Одлуке. Структура проблема због којих се грађани обраћају омбудсману је разнолика.

Сама институција омбудсмана је таква да нема могућност доношења мериторних одлука и то је њена најслабија страна. Ипак, доношењем прописа који јачају ову институцију и одређивањем санкција за свакога ко не сарађује са омбудсманом уз јавно објављивање препорука може допринети ефективности институције и крајњој сврси успостављања омбудсмана, а то је поштовање права грађана, законитост, владавина права и контрола државних органа.

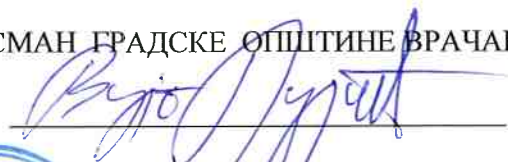
Локални омбудсман ГО Врачар не може да даје оцену у погледу евентуалних недостатака у раду организационих јединица унутар општинске управе за 2024.годину, обзиром да је на функцију изабран у последњем кварталу поменуте године и да није било довољно времена за такву оцену.

У Београду,

05.Марта, 2025.године

ЛОКАЛНИ ОМБУДСМАН ГРАДСКЕ ОПШТИНЕ ВРАЧАР

Vujo Grujić